

Wie ondermijnt nou wat?

Nick van Buitenen
voorzitter KNB

Angst leidt tot een vinkjes-cultuur in plaats van een moedige houding

Als de onderwereld zich laat gelden in de bovenwereld noemen we dat ondermijning. Witwassen van crimineel geld leidt tot economische machtsposities en invloed in onze samenleving. De overheid waarschuwt er al een tijdje voor, burgemeesters hebben kopzorgen. Het justitiële apparaat draait op volle toeren, maar van een gecoördineerde actie is nog geen sprake. Wel heeft het ministerie van Justitie en Veiligheid er een speciale Directeur-Generaal voor aangesteld. Ondertussen is het nog behelpen.

CRUCIALE RADERTJES

In de strijd tegen ondermijning wordt ook op poortwachters zoals notarissen een beroep gedaan. Logisch, want wij zijn cruciale radertjes in onze economie. Notarissen die niet goed functioneren, krijgen te maken met een onafhankelijke toezichthouder en de tuchtrechter. Ontzetting uit het ambt is het ergste dat ons kan overkomen, maar ook strafrechtelijke vervolging is mogelijk. Gelukkig is de continuïteit van de rechtsbediening dan gewaarborgd, want de tuchtrechter benoemt in die gevallen een onafhankelijke waarnemer.

PUBLICITEIT

Vorige maand besloot de burgemeester van Almere dat het kantoor van een al uit zijn ambt ontzette notaris moest worden gesloten. Al sinds 2016 wordt deze notaris verdacht van het faciliteren van criminele klanten. Volgens informatie van de politie zou de openbare orde in het geding zijn. Dat de ontzette notaris door de tuchtrechter ook werd geschorst, kon de burgemeester niet op andere gedachten brengen. Sterker nog, hij zocht fier de publiciteit, want dit was in Nederland nog niet eerder gebeurd.

SCORINGSDRIFT

Een onbesuisde actie van politie en burgemeester. Hoewel kennelijk jarenlang verdacht, mocht de notaris al die tijd gewoon zijn gang gaan. Pas nadat de notaris was ontzet, zou de openbare orde gevaar lopen. Hoe reëel is dat gevaar eigenlijk nog als een onafhankelijke waarnemer het kantoor bestiert? Onbegrijpelijk dat men zich niet bekommert over de gevolgen van zo'n sluiting. Want alle lopende transacties en dossiers van alle gewone

klanten van het kantoor dreigen zo vast te lopen. Zorgelijk dat de toegankelijkheid van het recht moet wijken voor de scoringsdrift van een burgemeester.

ONVERANTWOORD

Het bestuursrechtelijke middel om locaties te sluiten, is niet bestemd voor notariškantoren. Wij hebben immers een gesloten systeem van toezicht en tucht. Niet een gemeente mag bepalen of een notaris mag blijven functioneren, daar gaat de tuchtrechter over. Als de politie signalen heeft dat een notaris een acuut gevaar is voor de openbare orde, dan moet zij zich terstond wenden tot de toezichthouder. Elke andere actie is onverantwoord, zeker als daarbij nog eens de publiciteit wordt gezocht. Het leidt tot ondermijning van het vertrouwen dat burgers hebben in het notariaat.

FOUTEN MAKEN

Vertrouwen moeten we koesteren, ook dat van notarissen in de toezichthouder en de tuchtrechter. Dat vertrouwen staat onder druk. Wij passeren samen ruim 1,7 miljoen akten per jaar en natuurlijk gaat er weleens wat fout. We zijn net mensen. Fouten maken moet mogen. Sterker nog, van fouten maken leren we en van dat leerproces worden wij betere notarissen. Maar realiseren de toezichthouder en de tuchtrechter dat ook?

VINKJESCULTUUR

De toezichthouder diende laatst een klacht in tegen een onfortuinlijke notaris die wél had hersteld, maar net buiten de krappe hersteltermijn. Zijn goede gedrag werd niet beloond, maar bestraft. Als deze notaris al geen pluim verdiende, dan zeker geen tik op de vingers. Zo'n tik komt hard aan en maakt dat notarissen bang zijn om fouten te maken. Die angst leidt tot een vinkjes-cultuur in plaats van een moedige houding.

TIK

Ook de tuchtrechter deelt soms onnodig een tik uit. Bij elke gegrondverklaring van een klacht wordt immers een maatregel opgelegd. En bij het opleggen van een maatregel wordt de notaris standaard in de kosten veroordeeld. Laatst kreeg de notaris die zijn fout terstond volledig had hersteld en zijn excuses had aangeboden toch een waarschuwing. In hoger beroep oordeelde het hof hetzelfde en legde de notaris prompt nog zo'n 'boete' van 4.500 euro op. Niet bepaald stimulerend.

SAMEN

Het belang van het notariaat in onze rechtstaat is groot. In de strijd tegen ondermijning staan wij aan dezelfde kant van de streep als fraudebestrijders. Wij doen ons best, maar zullen echt af en toe een fout maken. Een foute notaris moet worden gestraft, maar niet de notaris die een fout maakt. Dat is ondermijning van het notariaat. ■